

Strategic Foresight of Sport for all in Iraq: A Macro-Analysis of Trends

Ali Ghanem Abdolghani ¹ , Rasool Nazari ^{2✉} , Dhurgham Aljadaan ³ , Khosro Jalali ⁴

1. Department of Sport Management, Isf. C., Islamic Azad University, Isfahan, Iran. E-mail: alibakheet2018@gmail.com

2. Corresponding Author, Department of Sport Management, Isf. C., Islamic Azad University, Isfahan, Iran.

E-mail: r.nazari@khuif.ac.ir

3. Assistant Professor, Department of Sports Sciences, Basra University, Iraq E-mail: dhurghamaljadaan@gmail.com

4. Department of Sport Science, Isf. C., Islamic Azad University, Isfahan, Iran. E-mail: khosrojalali@gmail.com

Introduction

Sport has a unique role and identity in most societies. Today, it has become one of the largest industries in the world. Various hierarchical models have been proposed to develop the sports industry, helping to understand how sports evolve (White, 2019). The structure of sports development, like most other prominent structures, is pyramid-shaped, consisting of four main areas: at the base is sports education (school sports and clubs), followed by mass sports (unrestricted sports activities for everyone), then competitive sports (national medal-winning sports), and finally professional sports (the revenue generation of clubs and athletes) at the top of the pyramid (Shahvali et al., 2021). Each form of sport holds a specific position within its tier, and the development of all levels is essential for the overall advancement of sports. The future lies before us as vast as the power of human thought and imagination. It calls upon humanity to discover it through creative ideas and to bring it into existence with innovative actions, even predicting things that have never existed in human history before (Ariamanesh et al., 2019). This is particularly important today, as environmental changes are occurring at an unprecedented speed. Drivers are collections of forces that shape the future, impacting various futures on a global, national, or local scale. They indirectly influence the future of social, technological, economic, environmental, and political domains (Aghili et al., 2023). Change drivers are key uncertainties that have a high potential to impact an organization or its surrounding environment, resulting from conscious or unconscious choices in various domains. Their main difference from trends lies in the duration of their impact and their more localized and specific effects (Nazari et al., 2017).

Given the aforementioned points, it seems that understanding this matter could pave the way for sports policymakers to engage in futures studies. This would enable them to minimize incorrect decisions through a systematic and long-term study and predict imminent events. Additionally, the development of mass sports contributes to the sustainable growth of the sports industry. However, no studies based on forward-looking approaches in uncertain conditions, such as identifying disruptors in this field, have been conducted so far. Thus, there is a noticeable gap for research that adopts innovative approaches in the current complex environment, with a future-oriented perspective, to serve as a foundation for medium- and long-term programming for the development of mass sports in Iraq. Therefore, the necessity of this research ties back to the importance of identifying disruptors and influential drivers during the specified timeframe referred to as the reaction time. The potential outcomes of this research could lead to the development of a new model for identifying the futures of mass sports in Iraq. Consequently, this study could highlight unknown factors affecting the development of mass sports in Iraq.

Method

In this research, since we aim to discover new concepts, we approach the exploration and understanding of disruptors and drivers affecting the future of mass sports in Iraq from a qualitative and exploratory perspective. The methodology is fundamental and employs a case study strategy within the framework of complexity theory. Data collection tools include in-depth interviews, open-ended questionnaires, and a review of relevant documents. In futures studies, different methods are utilized at various stages of research. This study adopts an exploratory approach to futures research. Numerous methods exist for futures studies, each with varying applications and effectiveness. Commonly used methods include relationship trees and trend analysis; however, the Delphi method has gained more popularity among social researchers. The Delphi method is a qualitative research technique used to achieve consensus in group decision-making. It typically involves a series of questionnaires or iterative rounds, accompanied

by controlled feedback, aiming to reach an agreement among a group of experts on a specific topic. There are changes or events in the future that are relatively unlikely to occur, but their potential impact on the advancement of affairs is extremely high. In this study, the Delphi technique was used to identify the surprises that will affect the future of popular sports in Iran. This research is a mixed-method research study based on the complexity theory paradigm and has an exploratory approach. The participants in this study were 10 experts specializing in the fields of futures studies and popular sports and familiar with futures studies. They were first selected purposefully and then by the snowball method. In three rounds of implementing the Delphi technique, they reached a consensus on six categories of surprises.

Results

They were first selected purposefully and then by the snowball method. In three rounds of implementing the Delphi technique, they reached a consensus on six categories of surprises. These surprises were categorized into five categories: trends, images, emerging factors, drivers, and uncertainties. Finally, it was determined that in order not to be surprised by surprises and drivers, from the "reaction time" which is the gap between weak signals of the present and the time of occurrence of future surprises, the guardians of public sports need to develop a comprehensive and operational plan to monitor the future and predict the future for the development of public sports. The results showed that identifying surprises and drivers affecting the future development of public sports in Iraq can, to some extent, identify different futures with different probabilities.

Conclusion

In conclusion, it can be asserted that by identifying the disruptors affecting the future of mass sports development in Iraq, we can partially recognize various possible futures and, based on this broader perspective, establish clear operational strategies for the future. Disruptors are sometimes transformative events that inevitably bring surprises. Occasionally, it is possible to detect faint signs of an impending disruptor, but this opportunity is not always available.

In futures studies, we consistently encounter factors and phenomena that have a disruptive role and can significantly alter current trends, shaping the future in ways that differ entirely from our predictions. By identifying the influential disruptors in mass sports in Iraq, we can somewhat forecast the upcoming futures and guide this sector of sports toward self-sufficiency.

Key words: Futures Studies, Surprises, Drivers, Sport for Sports

References

- Aghili A, Arofzad S, Nazari R. S(2023).ustainable Development According to Sport Tourism Business in Iran. Sports Business Journal.;3(1).
- Aryanmanesh M, Javanshiri A, Modirshanechi M. (2019).The Wild-Cards and Driver Forces of Iran-US Relations in 2029. Journal of Iran Futures Studies. 2019;4(1):117-40 .
- Nazari R, Tabatabaei M, Karimian J. (2017). An analysis of the barriers to implementing Isfahan sports strategic plan Based on the fortune model. Journal of Sport Management.;9(1):99-112 .
- Shahvali Kohshouri J, Askari A, Nazari R. (2022).Identifying the effective Wild Cards and drivers on the future of Iran's educational sport. Research on Educational Sport.;10(26):84-51 .
- Whittle S. (2019). The role of sport involvement in reducing depressive symptoms via changes to hippocampal structure: next steps for research in developing samples. Biological psychiatry: cognitive neuroscience and neuroimaging.;4(5):421-2 .

آینده نگاری راهبردی ورزش همگانی عراق: تحلیل کلان روندها

علی غانم عبدالغنی¹، رسول نظری²، ضرغام الجدان³، خسرو جلالی⁴

1. گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران. رایانامه: alibakheet2018@gmail.com

2. نویسنده مسؤول، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران. رایانامه:

r.nazari@khuisf.ac.ir

3. استادیار، گروه علوم ورزشی، دانشگاه بصره، عراق. رایانامه: dhurghamaljadaan@gmail.com

4. گروه علوم ورزشی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران. رایانامه: khosrojalali@gmail.com

چکیده

تغییرات یا رویدادهایی در آینده وجود دارد که احتمال وقوعشان نسبتاً کم، اما تأثیر بالقوه آنها بر پیشبرد امور، فوق‌العاده زیاد است. در این پژوهش با استفاده از تکنیک دلفی به شناسایی شگفتی‌سازهای مؤثر بر آینده ورزش همگانی ایران پرداخته شده است. این پژوهش از نظر شیوه از نوع تحقیقات آمیخته و بر اساس پارادایم نظریه پیچیدگی و دارای رویکرد اکتشافی است. مشارکت‌کنندگان در این پژوهش 10 خبره متخصص در حوزه‌های آینده‌پژوهی و ورزش همگانی و آشنا به آینده‌پژوهی بودند که ابتدا به صورت هدفمند و سپس با روش گلوله برفی انتخاب گردیدند و در سه دور اجرای تکنیک دلفی درباره شش دسته شگفتی‌ساز شده، به اجماع رسیدند. این شگفتی‌سازها در 5 دسته روندها، تصاویر، عوامل در حال ظهور، پیشران‌ها و عدم قطعیت‌ها دسته‌بندی شدند. نهایتاً مشخص گردید که برای عدم غافلگیری توسط شگفتی‌سازها و پیشرانها، از "زمان واکنش" که گپی بین سیگنال‌های ضعیف زمان حال و زمان وقوع شگفتی‌سازهای آینده است، متولیان ورزش همگانی، لازم است برنامه‌ریزی جامع و عملیاتی جهت رصد آینده و پیشگیری آینده برای توسعه ورزش همگانی، تدوین نمایند. نتایج نشان داد که شناسایی شگفتی‌سازها و پیشران‌های مؤثر بر آینده توسعه ورزش همگانی عراق، تا حدودی می‌تواند آینده‌های گوناگون را با احتمالات مختلف شناسایی نمایند. در یک نتیجه‌گیری کلی می‌توان اذعان داشت که با شناسایی شگفتی‌سازهای مؤثر بر آینده توسعه ورزش همگانی عراق، تا حدودی می‌توان آینده‌های گوناگون آن را با احتمالات مختلف شناسایی نمود و بر این اساس و با دیدی گسترده برای آینده، راهبردهای عملیاتی و کاربردی را مشخص نمود.

کلمات کلیدی: آینده‌پژوهی، شگفتی‌ساز، پیشران، ورزش همگانی، مشارکت

مقدمه

ورزش، نقش و هویت منحصر به فردی در اکثر جوامع دارد. امروزه ورزش، تبدیل به یکی از بزرگترین صنایع در دنیا گردیده است. برای توسعه صنعت ورزش، مدل‌های سلسله مراتبی فراوانی ارائه شده که به درک چگونگی توسعه ورزش کمک کرده اند (وایت¹، 2019). ساختار توسعه ورزش، مانند اکثر ساختارهای مطرح دیگر به صورت هرم و از چهار حوزه اصلی ورزش- تربیتی² (ورزشمدارس و باشگاه) در قاعده، پس از آن به ترتیب ورزش- همگانی³ (فعالیت ورزش همگانی بدون محدودیت برای همه)، سپس ورزش قهرمانی⁴ (ورزش مدال آور ملی) و در نهایت ورزش حرفه‌ای⁵ (درآمدزایی باشگاه‌ها و ورزشکاران) در رأس هرم، تشکیل شده است (شهوولی و همکاران، 2021). صورت‌های مختلف ورزش، هر کدام در مرتبه خود دارای جایگاه خاصی می‌باشند و برای توسعه ورزش، توسعه همه طبقات آن ضروری است.

یکی از محورهای بسیار مهم ورزش، ورزش همگانی می‌باشد و فرآیند توسعه ورزش، از ورزش همگانی آغاز می‌شود (اتو و کیم⁶، 2020). توسعه باید بر روی چگونگی برطرف ساختن تمام موانع موجود در امر ورزش تمرکز کند. در این راستا توجه به ورزش همگانی، در توسعه اجتماعی جوامع، نقشی مهم و ضروری ایفا می‌کند. بررسی عوامل محیطی می‌تواند باعث توسعه ورزش شود (سهرابی و همکاران، 2022). سازمان‌های ورزشی مانند اکثر سازمان‌ها و نهادهای دیگر حوزه‌ها برای بقاء و دوام در عرصه رقابت جهانی، باید به سازمانی آینده‌نگر و راهبردی محور تبدیل شوند (نظری و عابدی، 2019). امروز دیگر تردیدی نیست که ساختار سازمان‌ها به گونه‌ای پیچیده شده که آنها بدون در نظر گرفتن آینده و برنامه‌ریزی دقیق به هیچ وجه نمی‌توانند به حیات خود تداوم بخشند و سازمان‌های ورزشی نیز از این مقوله مستثنا نیستند (کوزچیان و امیری، 2013). از این رو هر سیستمی که خواهان موفقیت باشد، باید با نگاه به آینده و بررسی تمام پیچیدگی‌ها، اهداف خود را مشخص نماید و نحوه و زمان رسیدن به آن اهداف را در این محیط پرتلاطم و دائما در حال تغییر، مشخص سازد (نظری و همکاران، 2016).

آینده به وسعت قدرت تفکر و تخیل بشر پیش روی ماست. آینده آدمیان را فرا می‌خواند تا با اندیشه‌ای خلاق آن را بیابند و با اقدام نوآورانه آن را پدید آورند و حتی چیزهایی را پیش‌بینی کنند که پیش از این در تاریخ بشر هرگز وجود نداشته است (آریامنش و همکاران، 2019). چرا که امروزه تغییرات محیطی با سرعت بالایی در حال رخ دادن است. کرزویل⁷ (2019) محقق و آینده پژوه روسی، اذعان می‌دارد که نرخ پیشرفت در تمام قرن بیستم، برابر با 14 سال آینده خواهد شد و به دلیل توان انفجاری رشد، قرن بیست و یکم معادل با 2000 سال پیشرفت با آهنگ پیشرفت کنونی می‌شود که هزار برابر بزرگتر از پیشرفت حاصل در قرن بیستم خواهد بود (شهوولی و همکاران، 2022). در واقع تغییرات چنان غافلگیرکننده از راه می‌رسند که کوچکترین بی‌توجهی به آنها می‌تواند به بهای گزاف غافلگیری راهبردی در

1 Whittle

2 Educational Sport

3 Sport for all

4 Championship Sport

5 Professional Sport

6 Otoo FE, Kim

7 Kurzweil

تمام عرصه‌های زندگی تمام شود. در این محیط سرشار از تغییر و بی‌ثباتی و آکنده از عدم قطعیت‌ها، تنها رویکردی که احتمال موفقیت‌های بیشتری دارد، تلاش برای معماری آینده است (نظری و شهولی، ۲۰۲۲). یکی از محیط‌های بسیار مهم که عدم قطعیت‌های بی‌شمار و محیط بسیار پیچیده و دائماً در حال تغییری دارد، محیط ورزش است. ورزش به عنوان یک پدیده پیچیده اجتماعی، یکی از اصلی‌ترین پایه‌های سلامت جسمی همه افراد جامعه شناخته می‌شود (سید عامری و همکاران، ۲۰۱۶).

مواجهه با محیط‌های متلاطم و پویای کنونی، سازمان‌ها را وادار به استفاده و بکارگیری طیف وسیعی از روش‌های آینده‌پژوهی می‌نماید. شناسایی شگفتی‌سازها به عنوان ورودی اصلی روش‌های آینده‌پژوهی، دارای اهمیت خاصی است (سیلیو^۱ و همکاران، ۲۰۱۹). شگفتی‌سازها همه را غافلگیر می‌کنند، چرا که آنقدر سریع اتفاق می‌افتند که نظام‌های اجتماعی زیربنایی، قادر به پاسخگویی اثربخش به آنها نیستند (پدرسن^۲ و همکاران، ۲۰۰۹). شگفتی‌سازها را آینده‌لرزه^۳ نام نهاده شده، یعنی جایی که زیستگاه امیدها، ترسها، آرزوها، برنامه‌ها و انتظارات ما دچار تغییر می‌شود و تمام دورنمای آینده را به لرزه درمی‌آورد. شگفتی‌سازها سرچشمه‌های مختلفی دارند. شگفتی‌سازها ممکن است پیامدهای ناخواسته اقدامات انسانی (فرآیندهای سیاسی، خط‌شکنی‌های علمی، ریسک‌های نوآورانه و غیره) یا پیامدی از فرآیندهای ناشناخته (نکات عطف احتمالی در زیست‌بوم‌ها) باشند. شگفتی‌سازها در سال‌های اخیر بروز و ظهور زیادی در ادبیات حوزه‌های مختلف داشته‌اند. شگفتی‌سازها ارتباط تنگاتنگی با عبارات دیگر همچون ناپیوستگی‌ها، تغییرات ناگهانی و رخداد‌های بحرانی دارند (ستیمولر^۴ و همکاران، ۲۰۰۴) شگفتی‌سازها رخداد‌هایی هستند که منجر به تغییر پارادایم و رفتار سیستم شده و در سیر تکاملی سیستم یک دگردیسی ایجاد می‌کنند. شگفتی‌سازها در یک نگاه سیستماتیک می‌توانند به عنوان آزمون‌های جدی برای بررسی مقاومت و تاب‌آوری سیستم‌ها و سازمان‌های بزرگ‌تلقی گردند. اینکه این سازمان‌ها و سیستم‌ها در مقابله با وقایعی که بیرون از مخروط باورپذیری قرار، چه واکنشی خواهند داشت. شگفتی‌سازها می‌توانند بسیاری از مسائل را دچار مخاطره کنند و به‌طور بنیادی نحوه تفکر و برنامه‌ریزی دولت‌ها، سازمان‌ها و افراد را متحول کنند (سیلیو و همکاران، ۲۰۱۹).

محققان این حوزه، شگفتی‌سازها را به سه دسته تقسیم‌بندی می‌کنند: الف) رخداد‌هایی که شناخته‌شده هستند و به طور قطع رخ خواهند داد اما قطعیتی درباره زمان وقوع آنها وجود ندارد. ب) رخداد‌هایی که برای عموم مردم ناشناخته هستند اما با اتخاذ روش‌های مناسب و یا بهره‌گیری از خبرگان این حوزه‌ها امکان شناسایی آنها وجود دارد. ج) رخداد‌هایی که در ذات خود غیرقابل‌شناسایی هستند و واژگان و مفاهیمی برای تصور آنها وجود ندارد که از آنها «ناشناخته‌های ناشناخته»^۵ یاد می‌شود. شگفتی‌سازها در یک تقسیم‌بندی دیگر به دودسته قابل بازگشت مانند سقوط بازارهای مالی و غیرقابل بازگشت چون تغییر در محور انتقالی زمین تقسیم می‌شوند (هیلتونن^۶، ۲۰۰۶). یکی دیگر از ورودی‌های اصلی برنامه‌های آینده پژوهی،

شناسایی نیروهای پیشران است (اتو و کیم، ۲۰۲۰).

پیشران‌ها مجموعه‌هایی از نیروهای شکل‌دهنده آینده‌اند که به صورت جهانی، ملی یا محلی بر آینده‌های مختلف تأثیر می‌گذارند. پیشران‌ها به صورت غیرمستقیم بر آینده‌های اجتماعی، فناورانه، اقتصادی، زیست‌محیطی و

1 Silichev

2 Petersen

3 Futurequake

4 Steinmüller

5 Unknown unknowns

6 Hiltunen

سیاسی تأثیر می گذارند (عقیلی و همکاران، ۲۰۲۳). پیشران‌ها را می‌توان از درهم کنش چهار مؤلفه روندها، رویدادها، تصاویر و اقدام‌های شناسایی کرد. روندها و رویداد شناخته شده‌ترین و آژیه‌های آینده هستند که برد و ویژگی آینده متمرکزند. روند اشاره به پیوستگی تاریخی و زمانی دارد و رویدادها بر گسستگی‌های تاریخی تأکید می‌ورزند. روند، تغییرات منظم در داده‌ها یا پدیده‌ها در خلال زمان است. روندها از گذشته آغاز می‌شوند و تا آینده ادامه می‌یابند؛ اما رویدادها برخلاف روندها، حاصل اتفاق یا حادثه اند که به شدت بر روندها و به طور کل، بر آینده تأثیر می‌گذارند. تصاویر حاصل برداشت یا درخواست افراد و گروه‌های گوناگون در مورد آینده است و در نهایت، اقدامات متأثر از تصاویر ذهنی بازیگران مختلف از آینده، شکل می‌گیرند (شهولی و همکاران، ۲۰۲۲).

پیشران‌های تغییر، عدم قطعیت‌های کلیدی هستند که دارای پتانسیل تأثیرگذاری بالا بر سازمان و یا محیط اطراف آن هستند که منتج از انتخاب‌های آگاهانه و یا غیر آگاهانه در حوزه‌های مختلف هستند. تفاوت عمده آن‌ها با روندها، گستره زمانی تأثیر آنها و محلی و مشخص‌تر بودن تأثیر آنهاست (نظری و همکاران، ۲۰۱۷). در ارتباط با شگفتی‌سازها و نیروهای پیشران در هیچ کدام از مولفه‌های ورزش، مطالعه‌ای به ثبت نرسیده است. از نزدیکترین مطالعات ورزشی در این راستا می‌توان به پژوهش نظری و شهولی‌کوه‌شوری (۲۰۲۰) با هدف تدوین سناریوهای راهبردی آموزش ورزش سلامت محور عراق و ارائه پیشران‌های تحریک تقاضا به ورزش، ورزش به عنوان پدافند غیرعامل در بهینه‌سازی جسمی جامعه، تغییرات ژئوپلیتیک و راهبردهای بین‌المللی و رصد برنامه‌های تحریم؛ شهولی، عسگری، نقش و نظری (۲۰۲۲) تغییرات یا رویدادهایی در آینده وجود دارد که احتمال وقوعشان نسبتاً کم، اما تأثیر بالقوه آنها بر پیشبرد امور، فوق‌العاده زیاد است. در این پژوهش با استفاده از تکنیک دلفی به شناسایی شگفتی‌سازها و پیشران‌های مؤثر بر آینده ورزش تربیتی عراق پرداخته شده است. ادیبروشن و همکاران (۲۰۱۷) با هدف تدوین سناریوهای ورزش قهرمانی استان خراسان رضوی در افق ۱۴۰۴ و ارائه پیشران‌های کلیدی مانند تأمین هزینه‌های زندگی، مسیر شغلی ورزشکار، خصوصی‌سازی، شناسایی و پرورش استعداد و ایجاد پایگاه‌های اطلاعاتی، اشاره داشتند.

با توجه به مطالب ذکر شده به نظر می‌رسد درك این مطلب می‌تواند راهی برای ورود سیاستگذاران ورزشی به مطالعات آینده‌پژوهی باشد تا بتوانند از طریق یک رشته مطالعات نظام‌مند و بلندمدت تصمیمات نادرست را به حداقل برسانند و اتفاقات قریب الوقوع را پیش‌بینی کنند. ضمن اینکه توسعه ورزش همگانی نیز منجر به توسعه پایدار صنعت ورزش می‌گردد ولی تاکنون مطالعه‌ای بر اساس رویکردهای آینده نگرانه و در شرایط عدم قطعیت مانند شناسایی شگفتی‌سازها در این حوزه صورت نگرفته است؛ لذا جای‌خالی پژوهشی که با رویکردهای نوین، در شرایط پیچیده کنونی با نگاه آینده نگرانه صورت پذیرد تا مبانی و خوراک تدوین برنامه‌های میان‌مدت و بلندمدت توسعه ورزش همگانی عراق باشد، حس می‌شد. از این رو، ضرورت انجام این تحقیق به اهمیت مشخص نمودن شگفتی‌سازها و پیشران‌های مؤثر در زمان مورد بحث به نام زمان واکنش بر می‌گردد. نتایج احتمالی حاصل از این تحقیق احتمالاً می‌تواند به ارائه یک الگوی جدید، برای شناسایی آینده‌های پیش روی ورزش همگانی عراق، منجر گردد. از این رو انجام این پژوهش می‌تواند به جنبه‌های ناشناخته مؤثر بر توسعه ورزش همگانی عراق اشاره نماید. با توجه به اینکه مطالعات آینده پژوهی کاملاً متفاوت از گذشته و حال بوده و لزوماً ادامه روندهای گذشته نیست، در این پژوهش قصد بر این است تا بر اساس روش‌های آینده نگاری و با شناخت فضاهای مؤثر آینده بتوانیم، شگفتی‌سازها که در آینده توسعه

ورزش همگانی عراق، تأثیرگذارند و احتمالاً آینده آن را می‌سازند، شناسایی نماییم. از این رو در این پژوهش به دنبال پاسخ به این هستیم که شگفتی‌سازهای مؤثر بر آینده توسعه ورزش همگانی عراق، کدامند؟

روش‌شناسی

در پژوهش حاضر از آن جهت که به دنبال کشف مفاهیم جدید هستیم، از منظر هدف، اکتشاف و فهم شگفتی‌سازها و پیشران‌های مؤثر بر آینده ورزش همگانی عراق؛ از منظر رویکرد، استقرایی؛ از منظر جهت‌گیری، بنیادی؛ از منظر شیوه، کیفی؛ از منظر استراتژی، مطالعه موردی و از منظر پارادایمی، پارادایم نظریه پیچیدگی؛ از منظر ابزار جمع‌آوری اطلاعات، مصاحبه‌های عمیق و پرسشنامه باز و بررسی منابع و اسناد و مدارک است. در تحقیقات آینده‌نگاری، در مراحل مختلف پژوهش از روش‌های متفاوتی بهره گرفته می‌شود. این پژوهش از لحاظ رویکرد مطالعات آینده‌پژوهی دارای رویکرد اکتشافی است. روش‌های زیادی برای آینده‌پژوهی وجود دارند که کاربرد و اثربخشی هر یک از آنها متفاوت است. برای آینده‌پژوهی معمولاً از روش‌هایی مانند درخت رابطه، تحلیل روند استفاده می‌شود. البته از میان این روش‌ها، دلفی در میان محققان اجتماعی کاربرد بیشتری یافته است. در این پژوهش نیز برای انتخاب روش تحقیق مناسب با در نظر گرفتن ماهیت پژوهش و هدف اصلی آن، روش دلفی، انتخاب گردید. روش دلفی یکی از روش‌های تحقیق کیفی است که از آن به منظور دستیابی به اجماع در تصمیم‌گیری‌های گروهی استفاده می‌شود. در عمل روش دلفی، یکسری از پرسشنامه‌ها یا دوره‌های متوالی به همراه بازخورد کنترل شده ای است که تلاش دارد به اتفاق نظر میان یک گروه از افراد متخصص درباره یک موضوع خاص دست یابد.

معمولاً روش دلفی شامل مراحل اساسی زیر می‌باشد: در مرحله اول، مسئله پژوهش تعریف و بر این اساس ویژگی لازم برای شرکت‌کنندگان در کارگروه دلفی تعیین می‌گردد. این مرحله با تعیین اعضای کارگروه به اتمام می‌رسد. مرحله دوم روش دلفی به تولید ایده در زمینه مسئله پژوهش اختصاص دارد. در این مرحله اعضای کارگروه ایده‌های خود را درباره عوامل مرتبط با مسئله پژوهش ارائه می‌کنند. پژوهشگر با تحلیل و پالایش این ایده‌ها، حذف موارد تکراری و کاربرد واژگان یکسان، لیست نهایی عوامل مرتبط با مسئله پژوهش را استخراج می‌کند. در مرحله سوم، اعضای کارگروه میزان اهمیت عوامل را تعیین یا تعدادی از مهم‌ترین آن‌ها را انتخاب می‌کنند. در حقیقت این مرحله برای کاهش تعداد عوامل به تعداد قابل قبول برای ادامه کار انجام می‌شود. مرحله چهارم به بازنگری در میزان اهمیت عوامل بر اساس نتایج مرحله پیش یا تعیین ترتیب اهمیت عوامل اختصاص دارد. در این مرحله، هر یک از اعضا در جریان نظر گروه قرار می‌گیرد و مجدداً درمیان یا ترتیب اهمیت عوامل تجدید نظر می‌کنند. اعضای مشارک‌کننده در پند دلفی در این پژوهش از بین اعضای هیأت علمی آینده‌پژوهی (دو نفر) و مدیریت ورزشی (سه نفر) و مدیران و کارشناسان اجرایی دارای تجربه در حوزه ورزش همگانی (شش نفر)، انتخاب شدند. برای انتخاب مشارکت‌کنندگان از روش نمونه‌گیری هدفمند همراه با نمونه‌گیری گلوله برفی استفاده شد. در این پژوهش سعی شد تا از حداکثر خبرگان مورد نظر استفاده شود؛ بنابراین تیم تحقیق بصورت هدفمند به شناسایی افراد مطلع و خبره در زمینه تحقیق پرداخت و به کمک روش نمونه‌گیری گلوله برفی ۱۰ نفر از خبرگان مشخص گردیدند.

یافته‌ها

جدول 1. مشخصات دموگرافیک مصاحبه شوندگان

کد	جنسیت	موقعیت	تجربه

1	مرد	آینده پژوه (دکتری)	6
2	مرد	آینده پژوه (دکتری)	22
3	مرد	مدیر باشگاه همگانی و تندرستی	12
4	زن	کارشناس باشگاه همگانی و تندرستی	11
5	زن	مدیریت ورزشی (دکتری)	21
6	مرد	مدیریت ورزشی (دکتری)	13
7	مرد	مدیر باشگاه همگانی و تندرستی	19
8	زن	مدیر باشگاه همگانی و تندرستی	14
9	مرد	مدیریت ورزشی (دکتری)	6
10	زن	کارشناس باشگاه همگانی و تندرستی	7

اطلاعات مربوط به ویژگیهای جمعیت شناختی مشارکت کنندگان در فرایند پژوهش در جدول (1) گزارش گردیده است.

هدف از این مطالعه، شناسایی شگفتی‌سازها و پیشران‌های مؤثر بر آینده ورزش همگانی در عراق بود. در دوره اول دلفی با ۱۰ خبره عضو پنل مصاحبه‌های باز و حضوری انجام شد. هدف این مرحله اکتشاف شگفتی‌سازها و پیشران‌های محتمل از نگاه کارشناسان بود. در این مصاحبه‌ها ضمن تشریح موضوع و ضرورت و اهمیت اجرای آن، از مصاحبه‌شوندگان درخصوص شگفتی‌سازها و پیشران‌های مؤثر بر آینده ورزش همگانی ایرانی سؤال شد. متن مصاحبه‌ها پیاده و به کمک کدگذاری، در دور اول دلفی، ۵ دسته شگفتی‌ساز و ۱۴ عامل کلیدی شگفتی‌ساز شناسایی و در شش‌گروه روندها، تصاویر، عوامل در حال ظهور، پیشران‌ها و عدم قطعیت‌ها دسته‌بندی شدند. نتایج دور اکتشافی (اول) دلفی، در جدول (2) نمایان است.

جدول 2. عوامل کلیدی و وضعیت‌های احتمالی آن در آینده توسعه ورزش همگانی عراق

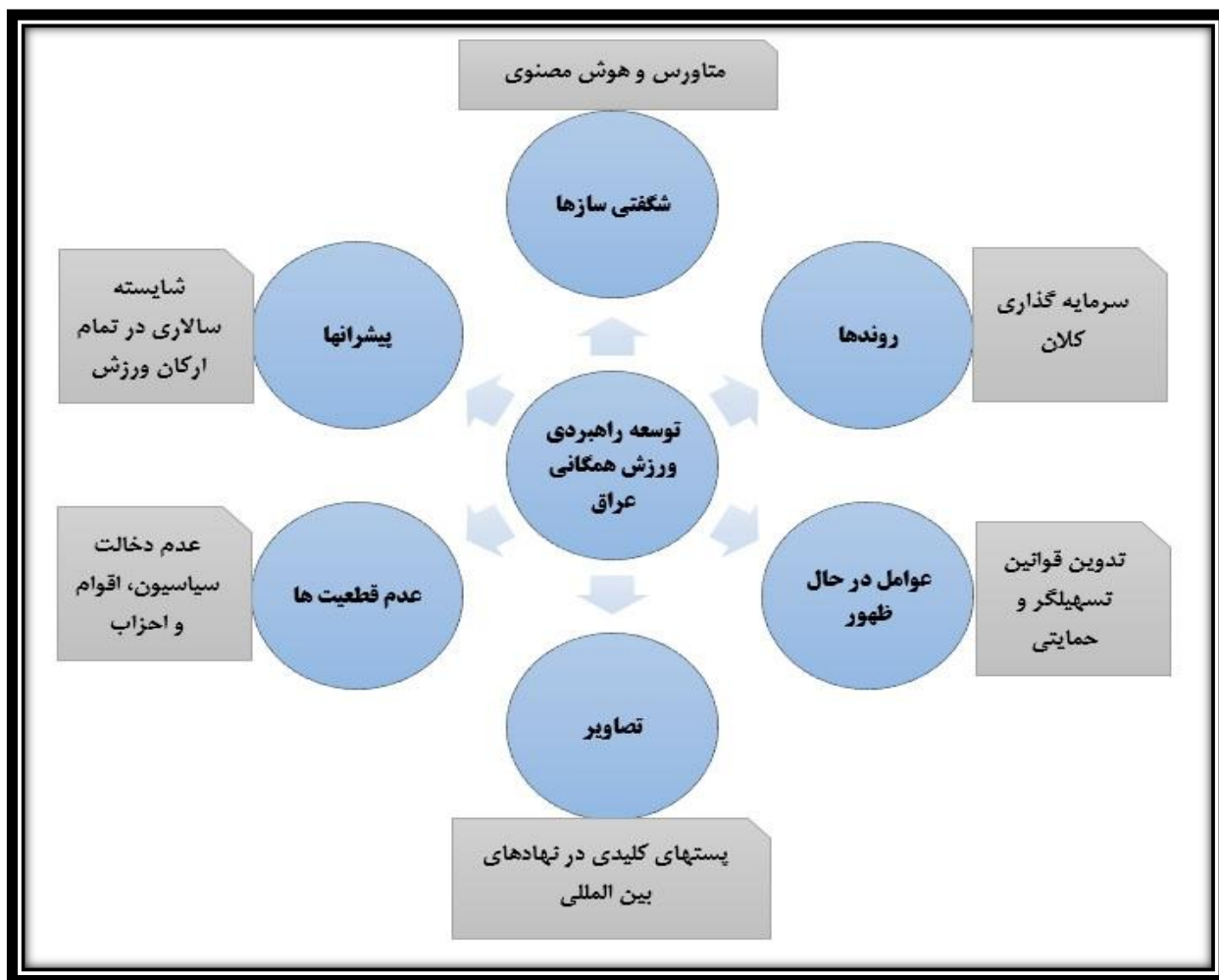
وضعیت	شرح حالت‌های احتمالی	عوامل کلیدی	شگفتی‌سازها	
مطلوب	افزایش سرمایه‌گذاری	سرمایه‌گذاری	روندها	
میان‌ه	حفظ و ادامه روند فعلی	حمایت از بخش خصوصی		
فاجعه	کاهش سرمایه‌گذاری			
مطلوب	گسترش حمایت از بخش خصوصی			سیاست‌های حاکمیت و دولت
میان‌ه	حفظ و ادامه روند فعلی			
فاجعه	عدم توجه به ورزش همگانی در ورزش			
مطلوب	افزایش رشد اقتصادی	رشد اقتصادی		تساویر
میان‌ه	حفظ و ادامه روند فعلی	جایگاه عراق در نهادهای بین‌المللی ورزشی		
فاجعه	کاهش رشد اقتصادی کشور			
مطلوب	تقویت جایگاه عراق در نهادهای بین‌المللی ورزشی			
میان‌ه	حفظ و ادامه روند فعلی			
فاجعه	تضعیف جایگاه عراق در نهاد های بین‌المللی	قانون‌گذاری حمایتی در راستای گسترش ورزش همگانی	عوامل در حال ظهور	
مطلوب	افزایش قانون‌گذاری حمایتی			
میان‌ه	حفظ و ادامه روند فعلی			
فاجعه	کاهش قانون‌گذاری حمایتی	آموزش نیروی انسانی متخصص		
مطلوب	گسترش آموزش نیروی انسانی متخصص			
میان‌ه	حفظ و ادامه روند فعلی			
فاجعه	عدم آموزش نیروی انسانی متخصص	شایسته‌سالاری و رفتار مناسب با رویکرد جهانی	پیشران‌ها	
مطلوب	افزایش سیستم شرایط احراز و شایسته‌سالاری در جذب و ارتقای ظرفیتهای انسانی ورزش همگانی با رویکرد بنچمارکینگ			
میان‌ه	حفظ و ادامه روند فعلی			
فاجعه	نبود سیستم شرایط احراز و شایسته‌سالاری در جذب و ارتقای ظرفیتهای انسانی ورزش همگانی با رویکرد بنچمارکینگ			
مطلوب	افزایش استاندارد سازی اماکن و تجهیزات ورزش همگانی	منابع فیزیکی و سخت‌افزاری		
میان‌ه	حفظ و ادامه روند فعلی			
فاجعه	کاهش سطح استانداردهای اماکن و تجهیزات ورزش همگانی			
مطلوب	افزایش سهم هواداران در توسعه باشگاه های همگانی و تندرستی	پتانسیل هواداری		
میان‌ه	حفظ و ادامه روند فعلی			
فاجعه	کاهش سهم و متضرر شدن باشگاه ای همگانی و تندرستی از حضور هواداران	چالش های منابع درآمد پایدار		
مطلوب	افزایش درآمدهای مالی پایدار در ورزش همگانی			
میان‌ه	حفظ و ادامه روند فعلی			
فاجعه	کاهش بیش از پیش درآمدهای پایدار و توجه به درآمدهای ناپایدار	دخالت های سیاسیون		عدم قطعیت‌ها
مطلوب	کاهش و عدم مداخله سیاسیون در ورزش همگانی			
میان‌ه	حفظ و ادامه روند فعلی			

افزایش بیش از پیش دخالت سیاسیون در فاجعه ورزش همگانی	
فراهم کردن ساختار مناسب و اصولی برای توسعه	شگفتی سازها
نهادینه سازی فکری و عملی توجه روز افزون به ساختار استاندارد و توسعه متوازن در ورزش همگانی	
حفظ و ادامه روند فعلی	
بی توجهی به نهادینه سازی فکری و عملی توجه روز افزون به ساختار استاندارد و توسعه متوازن در ورزش همگانی	
وجود متاورس و هوش مصنوعی در ورزش همگانی	
استفاده حداکثری از هوش مصنوعی در ورزش همگانی	
حفظ و ادامه روند فعلی	
عدم توجه به هوش مصنوعی در ورزش همگانی	

هدف فازهای بعدی دلفی دستیابی به اجماع مشارکتکنندگان پیرامون میزان تأثیر شگفتی‌سازها و پیشران‌های شناسایی شده در آینده ورزش همگانی عراق بود. در فاز دوم از متخصصان درخواست گردید تا به میزان تأثیر ۶ دسته شگفتی‌ساز و ۱۴ مولفه کلیدی شناسایی شده در مرحله قبل، بر ورزش همگانی عراق، یک نمره بین عدد یک تا 100 بر حسب میزان تأثیر به هر عامل اختصاص دهند. در فاز سوم دلفی، پاسخ تمام مشارکتکنندگان دور قبل و همچنین بیشترین گزینه‌هایی که دیگر متخصصان انتخاب کرده بودند، برای همه مشارکتکنندگان ارسال گردید و درخواست گردید تا در صورت موافقت، رأی اکثریت را تأیید کنند. در نهایت خبرگان مشارکتکننده، پیرامون تأثیر زیاد یا خیلی زیاد شش شگفتی‌ساز (جدول 3) بر آینده توسعه ورزش همگانی در عراق، اجماع نظر پیدا کردند. اجماع درباره هر شگفتی‌ساز به این معنی بود که بیش از ۷۰ درصد خبرگان بر سر میزان تأثیر آن شگفتی‌ساز یا پیشران اتفاق نظر داشته باشند.

جدول 3. شگفتی‌سازهای با تأثیر زیاد بر ورزش همگانی عراق		
طبقه	شگفتی‌سازها	درصد اجماع نظر
روندها	سرمایه گذاری	85%
تصاویر	جایگاه عراق در نهادهای بین‌المللی ورزشی	82%
عدم قطعیت	عدم دخالت های سیاسیون	80%
عوامل در حال ظهور	قانون گذاری حمایتی	75%
پیشران ها	شایسته سالاری و رفتار مناسب با رویکرد جهانی	74%
شگفتی ها	متاورس و هوش مصنوعی	70%

میانگین درصد اجماع نظر خبرگان در ارتباز با شگفتی‌سازهای با بیشترین تأثیر بر آینده توسعه ورزش همگانی عراق، 77/6% بود.

شکل 1. مدل مفهومی شگفتی سازهای تأثیرگذار بر ورزش همگانی عراق

در پایان و پس از شناسایی شگفتی سازهای تأثیرگذار نهایی، پژوهشگران یک مدل شماتیک با نام مدل مفهومی شگفتی سازها و پیشرانهای تأثیرگذار بر ورزش همگانی عراق با نظر خبرگان، پدید آمد، تدوین نمودند که به تایید مشارکت کنندگان در این تحقیق نیز رسید. هدف از تدوین این مدل، نمایش داده های اصلی و نهایی پژوهش، به صورت ساده و تأثیرگذار است. پیشرانهای 5 گانه، به صورت تو در تو که نمایانگر هر دسته پیشران و نشان از ارتباط مستقیم و تأثیرپذیری و تأثیرگذاری این دسته بندی ها بر یکدیگرند، به نمایش درآمد.

بحث و نتیجه گیری

افزایش اغتشاشات محیطی و پیچیدگی روزافزون ناشی از جهانی سازی و پیشرفتهای فناوری، موجب آشوبناک، غیرقابل پیش بینی، تکه تکه و مغشوش شدن محیط های تصمیم گیری شده است. این موضوع هر سیستم تصمیم سازی را ملزم می کند، تطبیق پذیری پیش و پس از وقوع شگفتی سازها را در خود ایجاد کند. شگفتی سازها در سال های اخیر بروز و ظهور زیادی در ادبیات حوزه های مختلف داشته اند. می توان اذعان نمود که در سیستم های ورزشی و مخصوصاً ورزش همگانی که دارای متولیان متعددی است، مستثنی از این مسائل نیست و شگفتی سازها می توانند تأثیر مستقیمی بر شرایط سیستم بگذارند. روبروشدن با ناشناخته ها و مسائل پیچیده باید از طریق رویکردهای فرارشته ای انجام گیرد. نیکولاسکو¹ (۲۰۱۴) معتقد است مطالعات

فرارشته ای و علم پیچیدگی اگرچه به طور مستقل ایجاد شده است، اما می توان ارتباط منطقی، هستی شناسانه و معرفت شناسانه ای میان آنها یافت. این پژوهش فرارشته ای، بر اساس پارادایم نظریه پیچیدگی و با هدف شناسایی شگفتی سازها و پیشران های تأثیرگذار بر ورزش همگانی کشور و با استفاده از روش دلفی که یکی از مناسب ترین روش ها در تحقیقات آینده پژوهی است، انجام شد. در این پژوهش در پنل دلفی در دور اول، ابتدا ۶ طبقه شگفتی سازها و ۱۴ عامل کلیدی شگفتی سازشناسایی گردید، سپس در دورهای دوم و سوم دلفی با اجماع نظر خبرگان پیرامون میزان تأثیرگذاری زیاد یا خیلی زیاد این عوامل بر ورزش همگانی عراق، نهایتاً ۶ طبقه اصلی و ۶ شگفتی ساز شناسایی و در شش گروه اجتماعی، فناوری، زیست محیطی، اقتصادی و سیاسی دسته بندی شدند. در ادامه ضمن معرفی هر کدام از شگفتی سازها و پیشران ها، به بحث پیرامون آن ها پرداخته می شود. یکی از شگفتی سازهای که در ارتباط با ورزش همگانی عراق، توسط خبرگان شناسایی گردید، شگفتی ساز "استفاده از متاورس و هوش مصنوعی" می باشد. هنگامی که از واقعیت مجازی استفاده می شود، بدن یک یادآور سنگین و همیشگی دارد که اعلام می کند آنچه می بینید، واقعیت ندارد (گوزمانوف، گافینی^۱، ۲۰۱۷)؛ اما اگر متاورس به طور کامل در حقیقت مجازی ادغام شود، چه اتفاقی رخ می دهد؟ چنین فضایی می تواند واقعیت را پوشانده و افراد را همان تجربه ای عجیب کند. این فناوری با استفاده از یک سیستم رهگیری، تمام حرکتهای فرد را دنبال می کند. به کمک داده های حرکتی فرد و دوربین ها و نمایشگرها، سقفها و دیوارهای مجازی در مقابل شخص، بدون آنکه به پوشیدن لباس نیاز داشته باشند، ظاهر می شود. با توجه به پیشرفت لحظه ای تکنولوژی، وقوع این شگفتی ساز دور از دسترس نیست. این شگفتی ساز می تواند بر ورزش همگانی تأثیر مثبتی داشته باشد و با استفاده از این فناوری، می توان علاوه بر آموزش برای رقابت حتی بدون رقیب واقعی در جهت فعالیت ورزش همگانی استفاده نمود. این شگفتی ساز در صورت وقوع می تواند انقلاب بزرگی در فعالیتهای ورزش همگانی بوجود آورد. در کل این شگفتی ساز یک شگفتی ساز مثبت و دارای اثربخشی بالا، مخصوصاً در آینده توسعه ورزش همگانی می باشد، نتایج این بخش از یافته ها با نتایج شهولی و همکاران (۱۴۰۱) که واقعیت مجازی را یکی از شگفتی سازهای ورزش تربیتی ایران دانستند همسو است. شگفتی ساز دیگر که از یافته ها بدست آمد، شگفتی ساز "سرمایه گذاری" است. سرمایه گذاری یک فضای بسیار وسیع است. باشگاه های همگانی و تندرستی کشورهای توسعه یافته برای اینکه احتمال می دهند آینده باشگاه در چنین فضایی برگزار می گردد، فضایی روی سرمایه گذاری اجرا کرده اند. در صورت بروز چنین شگفتی سازی که باز هم از نوع مثبت است، باید سرمایه گذاری مثل باشگاه های همگانی و تندرستی کشورهای توسعه یافته ما بخصوص در بحث آموزش ورزش، توان تصمیم سازی و رویارویی با آن انجام شود. در همین راستا نظری و همکاران (۲۰۲۲) اذعان داشتند یکی از خلاءهای بزرگ ورزش عراق که می بایست برطرف شود رشد اقتصادی و سرمایه گذاری ورزش عراق می باشند، این یافته ها با دستاوردهای بدست آمده در پژوهش حاضر همسو می باشد.

شگفتی ساز مطرح شده توسط خبرگان، شگفتی ساز "شایسته سالاری و رفتارهای با رویکرد کلاس جهانی" است. شایسته سالاری و رفتارهای با رویکرد کلاس جهانی به عنوان نمونه های اولیه آینده، امکان برقراری تعادل و کسب تجربه زیسته حداقلی از آینده را فراهم می آورد. یکی از نکاتی که می تواند در آینده و در صورت وقوع این شگفتی ساز به کمک آموزش در باشگاه ها بیاید، امکان ایجاد تجربه جمعی در این شایسته سالاری و

رفتارهای با رویکرد کلاس جهانی است و احتمالاً این شگفتی‌ساز مثبت دیگر، می‌تواند با توجه به خصوصیاتش به توسعه ورزش همگانی درآینده منجر گردد.

شگفتی ساز "قانون گذاری حمایتی" است. قانون گذاری حمایتی یک رویکرد بسیار حیاتی برای درآمد زایی پایدار ورزش همگانی عراق است و آثار آن در آینده ورزش همگانی نمایان می‌گردد. از آنجایی که ورزش و حمایت های حاکمیتی ارتباط مستقیمی با یکدیگر دارند، در صورت وقوع احتمالی این شگفتی‌ساز، احتمالاً به کشف‌های بسیار خوبی در ارتباط با مشارکت و نحوه مشارکت و متقاعدسازی به سرمایه گذاری بخش خصوصی در حوزه ورزش همگانی ورزش همگانی در قالب باشگاه، دست خواهیم یافت.

شگفتی ساز "جایگاه در نهادهای بین المللی ورزشی" است. داشتن پستهای کلیدی در سازمان ها و نهادهای بین المللی حمایتی یک رویکرد بسیار حیاتی برای استفاده از فضای بین المللی در قالب حمایت‌های مادی و معنوی از ورزش همگانی عراق خواهد بود و به کسب میزبانی های موثر برای ارتقای سهم ورزش در صنعت رشد اقتصاد کلان و افزایش سهم ورزش در عزت و اقتدار ملی موثر خواهد بود. این بخش از یافته های با دستاوردهای نظری و تابش (2019) که سهم ورزش را از طریق رشد در فضای بین املی ورزش قهرمانی موثر می دانستند، همخوانی دارد. لذا در صورت وقوع احتمالی این شگفتی‌ساز، احتمالاً به ارتباط با مشارکت بخش ملی و حوزه بین المللی ورزش در سطح آسیا و جهان منجر خواهد شد.

شگفتی ساز آخر "عدم دخالت سیاسیون در ورزش همگانی" است. به نظر می رسد خبرگان روی محقق شدن این شگفتی بسیار، به نظر می رسد امروزه ورزش بخصوص ورزش همگانی به عنوان یک پدیده تخصصی مکانیسم های خاص و منحصر به فرد خود را داشته و افرادی که سابقه و تخصصی در این حوزه ندارند نمی توانند در ارتقای سطح بهره وری شوند. شگفتی سازهای شناسایی شده در این پژوهش بر اساس معیارهای مختلف تقسیم‌بندی شگفتی‌سازها، از آن جهت که ورزش همگانی، ماهیتی درآمدزایی و عزت آفرین دارد، از نوع موضوعی بهرور محور و همچنین دارای معیارهای باورپذیری می‌باشند. در بحث شگفتی سازها تأکید بر این است که همه چیز قابل برنامه‌ریزی نیست و قبل از هر تغییری یک هشدار و یا سیگنال ضعیف وجود دارد که تحلیلگر و استراتژیست باید آن را کشف کند و از آن بهره بجوید. از آنجایی که سیگنال‌های ضعیف به عنوان پیش‌تازان تغییر اصلی هستند سیگنال‌های ضعیف و قوی وقوع شگفتی‌سازها در آینده دور یا نزدیک را بارویکردهای علمی می‌توان بررسی نمود، و زمان واکنش نامبرده در این شکل از اهمیت بسیاری برخوردار است، می توان در ارتباط با ورزش و بالاخص ورزش همگانی که دارای متولیان زیادی در سطح سه وزارتخانه کلیدی ورزش و جوانان، صنعت، معدن و تجارت و اقتصاد و دارای است، پیشنهاد نمود تا بر اساس اصل هم افزایی، کمیته مشترک رصد آینده شکل گیرد تا با بررسی مدام و واکنش مناسب در زمان مناسب، نه تنها شگفتی‌سازها، خللی احتمالی و زیان بار در روند پایداری ورزش همگانی ایجاد نمایند، بلکه آن را به فرصتی استثنایی جهت توسعه ورزش همگانی و در نهایت تمام حیطه‌های ورزش تبدیل نمایند.

در یک نتیجه‌گیری کلی می‌توان اذعان داشت که با شناسایی شگفتی‌سازهای موثر بر آینده توسعه ورزش همگانی عراق، تا حدودی می‌توان آینده های گوناگون آن را با احتمالات مختلف شناسایی نمود و بر این اساس و با دیدی گسترده برای آینده، راهبردهای عملیاتی مشخص نمود. شگفتی‌سازها گاهی رویدادهای تحول‌آفرین هستند که در هر صورت شگفتی اجتناب ناپذیر ما را به همراه دارند. گاهی می‌توان با ردیابی علائم ضعیفی از یک شگفتی‌ساز که در شرف وقوع قرار دارد آگاه شد اما همیشه چنین امکانی وجود ندارد. در آینده پژوهی نیز همواره با عوامل و پدیده هایی روبه رو می‌شویم که نقشی شگفتی‌ساز دارند و با تغییر چشمگیر روندهای کنونی

جاری شکل نهایی آینده را به گونه ای کاملاً متفاوت از آنچه که در پیش‌بینی‌های خود احتمال داده ایم رقم می‌زنند. با شناسایی شگفتی‌سازها تأثیرگذار بر ورزش همگانی عراق، می‌توان آینده‌های پیش‌رو را تا حدودی پیش‌بینی نموده و این بخش از ورزش را به سمت خودکفایی هدایت نمود.

منابع

- Adib Roshan F, Talebpour M, Peymanizad H. (2018). Drawing the scenario of elite sports of Khorasan Razavi province in 1404 horizon. Sport Management and Development. 2018;6(3):168-86.
- Aghili A, Arofzad S, Nazari R. S(2023). Sustainable Development According to Sport Tourism Business in Iran. Sports Business Journal.;3(1).
- Aryanmanesh M, Javanshiri A, Modirshanechi M. (2019). The Wild-Cards and Driver Forces of Iran-US Relations in 2029. Journal of Iran Futures Studies. 2019;4(1):117-40.
- Farsijani H. (2018). The role of world-class products and services in promoting countries. Tadbir. 2018;1(243):10.
- Gehring K, Kaplan LC, Wong MH. (2022). China and the World Bank—How contrasting development approaches affect the stability of African states. Journal of Development Economics.;158:102902.
- Hiltunen E. (2006). Was it a wild card or just our blindness to gradual change. Journal of Futures studies.;11(2):61-74
- Kuzechian H, Amiri M. (2013). Typology of Stakeholders and Their Strategic Management in the National Sport System. Journal of Sport Management Review.;5(19):151-70.
- Kuzmanovic M, Gaffney N. (2017). Enacting futures in postnormal times. Futures.;86:107-17.
- Nazari R. (2021). The Analysis of Strategic Ecology of Sports Tourism. Sports Business Journal.;1(1):153-62
- Nazari R, Abedi HP. (2013). Development of perspectives and strategic planning in sport. Management and administrative sciences review.;2(2):104-13.
- Nazari R, Shahvali J. (2022). Strategic Scenarios of Health-Based Sport in Iran. Sport Management Journal.;14(1):172-51.
- Nazari R, Sohrabi Z, Moharamzadeh M. (2022). The Future Strategy of the Professional Sports Clubs Case Study: Sepahan Club. Sports Business Journal.;2(1):27-40.
- Nazari R, Tabesh S. (2019). Challenges in the development of Iraqi sports with a talent search and greenhouse elite development approach. Sports Management and Development.;8(1):1-14.
- Nazari R, Tabatabaei M, Karimian J. (2017). An analysis of the barriers to implementing Isfahan sports strategic plan Based on the fortune model. Journal of Sport Management.;9(1):99-112.
- Nazari R, Yaghmaei L, Sohrabi Z. (2016). Strategic plan of land logistics of Isfahan sports sector. Journal of Sport Management.;8(5):665-80.
- Nicolescu B. (2014). Methodology of transdisciplinarity. World Futures.;70(3-4):186-99.
- Otoo FE, Kim S. (2020). Analysis of studies on the travel motivations of senior tourists from 1980 to 2017: Progress and future directions. Current Issues in Tourism.;23(4):393-417.
- Petersen JL, Steinmüller K, Adeyema H. (2009). Wild cards . Futures research methodology version.;3.
- Seyed Ameri M, Elahi A, Afshari M, Honari H. (2016). Developing Role of Postmodern Management on Sport Development Model. Sport Management Studies.;8(37):17-34.
- Shaholi Korshuri, Javad, Askari, Ahmad Reza, Nazari, Rasoul, Naqsh, Ahmad Reza. (2021). Developing scenario-based strategies for Iraqi educational sports. Research in Educational Sports.;8(21):223-50.

- Shahvali Kohshouri J, Askari A, Nazari R. (2022).Identifying the effective Wild Cards and drivers on the future of Iran's educational sport. *Research on Educational Sport.*;10(26):84-51 .
- Silichev D, Volobuev A, Kuzina E. Artificial Intelligence and the Future of the Mankind. *Ubiquitous Computing and the Internet of Things: Prerequisites for the Development of ICT.* 2019:699-706 .
- Song S, Zhang T, Huang Y, Zhang B, Guo Y, He Y, (2020).Urinary metabolites of neonicotinoid insecticides: levels and recommendations for future biomonitoring studies in China. *Environmental Science & Technology.*;54(13):8210-20 .
- Whittle S. (2019). The role of sport involvement in reducing depressive symptoms via changes to hippocampal structure: next steps for research in developing samples. *Biological psychiatry: cognitive neuroscience and neuroimaging.*;4(5):421-2 .